

Povijest studija psihologije na Hrvatskim studijima / Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu

Jasminka Despot Lučanin

Vatrogasna 10, 1000 Zagreb

Sažetak: Studij psihologije na Hrvatskim studijima, danas Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu upisao je prvu generaciju studenata u ak. godini 1998./1999. U samostalnoj državi suočenoj s poslijeratnim teškoćama prilagodbe pojedinaca i društvenih skupina, ali i s mogućnostima razvoja, bili su potrebni, među ostalim stručnjacima, i suvremeno obrazovani psiholozi. Studijski program izrađen je na temelju analize sličnih programa na najpoznatijim svjetskim i europskim studijima psihologije, a 2005. godine doživio je promjene u smjeru još većeg usklađivanja s europskim obrazovnim okvirom, tzv. bolonjskim modelom studiranja. Unatoč dugom razdoblju propitivanja potrebe postojanja dvaju studija psihologije na Sveučilištu u Zagrebu, u postupku vanjske reakreditacije visokoškolskih studijskih programa 2013./2014. godine, Hrvatski studiji bili su najbolje ocijenjeno društveno-humanističko visoko učilište. Time je potvrđena i kvaliteta programa studija psihologije, kojem je 2014. godine izdana trajna dopusnica za izvođenje preddiplomskog i diplomskog studija. Specifičnost programa psihologije Hrvatskih studija u odnosu na druge studije psihologije u Republici Hrvatskoj bio je u praktičnoj usmjerenosti studija na: interdisciplinarnost, osobito na preddiplomskom studiju, kada studenti obavezno upisuju izborne predmete drugih studijskih programa u ustanovi; usmjerenost na psihološku praksu na diplomskom studiju, kada studenti upisuju velik broj izbornih predmeta specifičnih i profesionalnih vještina, što je priprema i prijelaz prema svijetu rada.

Ključne riječi: studij psihologije, Hrvatski studiji, povijest

* Priopćenje na 30. godišnjoj konferenciji hrvatskih psihologa u sklopu obilježavanja 70. godišnjice Hrvatskog psihološkog društva, 8. studenoga 2023.

Posljednjih deset godina moje akademske karijere, od 2012. do 2022. godine, bila sam zaposlena na Hrvatskim studijima, sada Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu. Iako je to razdoblje samo isječak povijesti te visokoškolske ustanove, svjedočila sam stalnim, brojnim, a često i burnim promjenama koje su se događale u toj ustanovi, a odražavale su se i na promjene studija psihologije.

U jeku Domovinskog rata, Sveučilište u Zagrebu osnovalo je 1992. godine Sveučilišni komparativni studij hrvatske filozofije i društva, koji se od 1993. godine zvao Hrvatski studiji, a od 2019. godine ustrojen je kao Fakultet hrvatskih studija (Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija, 2023 a). Misija je ove ustanove, od osnutka nadalje, proučavati hrvatsko društvo, državu, prostor, stanovništvo, iseljništvo, kulturu, hrvatsko civilizacijsko i povijesno naslijeđe u europskom i svjetskom kontekstu.

Studij psihologije na Hrvatskim studijima, danas Fakultetu hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu, upisao je prvu generaciju studenata u ak. godini 1998./1999. (Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija, 2023 b). U samostalnoj državi suočenoj s poslijeratnim teškoćama prilagodbe pojedinaca i društvenih skupina, ali i s mogućnostima razvoja, bili su potrebni, među ostalim stručnjacima i suvremeno obrazovani psiholozi. Studijski program izrađen je na temelju analize sličnih programa na najpoznatijim svjetskim i europskim studijima psihologije te analize predviđenih društvenih potreba za profesionalnim profilom psihologa u Republici Hrvatskoj. Pri tomu se nastojalo u čim većoj mjeri razviti program primijenjene suvremene psihologije, koji osposobljava diplomirane psihologe u profesionalnim kompetencijama i vještinama, za različite poslove u praksi i za timski rad s različitim drugim stručnjacima. Program je bio usmjeren na praksu, s većinom nastavnika koji su kao vanjski suradnici zaposleni u razli-

čitim područjima psihološke prakse prenosili studentima praktična znanja, vještine i iskustva te tako doprinosili kvaliteti obrazovanja psihologa. Osobito vrijedna specifičnost te suradnje bilo je odvijanje nastave odnosno podučavanje studenata u brojnim kliničkim bolnicama, poliklinikama, radnim organizacijama, školama, ali i istraživačkim institutima (kao npr. Hrvatski institut za istraživanja mozga i Institut društvenih znanosti Ivo Pilar) i drugim ustanovama. Prvi je studijski program 2005. godine u izvjesnoj mjeri promijenjen, prije svega u smjeru još većeg usklađivanja s europskim obrazovnim okvirom, tzv. bolonjskim modelom studiranja (Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija, 2023c). Zbog toga je ovaj program lako udovoljio kasnijim zahtjevima tzv. Europske diplome iz psihologije, dokumenta koji potvrđuje profesionalne kompetencije diplomiranih psihologa i omogućuje im ravnopravan položaj na tržištu rada Europske unije.

Slijedilo je burno razdoblje propitivanja potrebe postojanja dvaju studija psihologije na Sveučilištu u Zagrebu. Zakonske promjene kojima je uveden kriterij kontrole kvalitete u visokoškolskom obrazovanju i znanosti uvele su postupke vanjske akreditacije visokoškolskih studijskih programa (Agencija za znanost i visoko obrazovanje, 2023.). Hrvatski studiji bili su najbolje ocijenjeno društveno-humanističko visoko učilište u postupku reakreditacije 2013./2014. godine. Time je potvrđena i kvaliteta programa studija psihologije na Hrvatskim studijima kojem je 2014. godine izdana trajna dopusnica za izvođenje preddiplomskog i diplomskog studija.

U postupku pripreme ustanove za ostvarenje statusa fakulteta, od 2016. do 2018. godine Odsjek za psihologiju ponovo je morao dokazati kako se studij psihologije tematski uklapa u viziju i misiju Fakulteta hrvatskih studija u nastajanju. Ono što je još jednom doprinijelo potvrdi vrijednosti tog studija bio je

stalan izuzetno velik broj pristupnika za upis na studij psihologije, što je omogućivalo odabir onih najboljih, koji su zatim kao studenti redovito i uspješno završavali preddiplomski i diplomski studij. Sve su to bili jasni pokazatelji kvalitete studija.

Unatoč reformama i, posljedično, manjem broju vanjskih suradnika nego prije, specifičnost programa studija psihologije Hrvatskih studija u odnosu na druge studijske programe psihologije u Republici Hrvatskoj bio je u praktičnoj usmjerenosti studija na sljedeće:

- **interdisciplinarnost**, osobito na preddiplomskom studiju, kada studenti obavezno upisuju izborne predmete drugih studijskih programa u ustanovi (komunikologije, sociologije, filozofije, povijesti, kroatologije i dr.), što im pruža širi obrazovni uvid u društveno-humanističko područje; također, nastavnici na studiju psihologije dolaze i iz drugih struka: medicine, biologije, edukacijske rehabilitacije i dr.;
- **usmjerenost na psihološku praksu na diplomskom studiju**, kada studenti upisuju velik broj teorijskih i metodoloških izbornih predmeta te izborne predmete specifičnih i profesionalnih vještina (u posljednjem semestru isključivo ove), što je priprema i prijelaz prema svijetu rada.

Također, ponudom predmeta na engleskom jeziku potiče se mobilnost hrvatskih i stranih studenata psihologije unutar Europe pa i šire, u oba smjera. Sami studenti su u vrednovanju nastave i nastavnika prepoznawali kako se nastavnici trude biti poticajni i pristupačni za studente, što su isticali kao posebnu vrijednost ovog studija psihologije.

Godine 2022. započeo je ponovni redoviti postupak reakreditacije Fakulteta hrvatskih studija. Tek će rezultati ovog postupka pokazati je li se i kako promijenila kvaliteta studija psihologije u novijem vremenu, što nije tema ovog prikaza.

Literatura

- Agencija za znanost i visoko obrazovanje. (19. rujna 2023.). *Reakreditacija visokih učilišta*. <https://www.azvo.hr/hr/vrednovanja/postupci-vrednovanja-u-visokom-obrazovanju/reakreditacija-visokih-ucilista>
- Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija. (18. rujna 2023a). *O nama*. https://www.fhs.unizg.hr/o_nama
- Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija. (18. rujna 2023b). *Odsjek za psihologiju. O nama*. <https://www.fhs.unizg.hr/psihologija>
- Sveučilište u Zagrebu Fakultet hrvatskih studija. (18. rujna 2023c). *Odsjek za psihologiju. Studijski programi*. https://www.fhs.unizg.hr/psihologija/studijski_programi

History of the Psychology study program at Croatian Studies / Faculty of Croatian Studies of the University of Zagreb

Abstract: The Psychology study program at Croatian Studies, today's Faculty of Croatian Studies of the University of Zagreb, enrolled its first generation of students in the academic year 1998/1999. In the new independent state, faced with post-war difficulties in the adaptation of individuals and social groups, but also with development opportunities, there was a need, among other experts, for contemporary educated psychologists. The program was based on an analysis of similar programs available at the most famous world and European psychology studies. It was reformed in 2005, achieving even greater harmonization with the European educational framework, the so-called Bologna model of studies. Despite lengthy debates on the need for two schools of psychology at the University of Zagreb, the external reaccreditation process of higher education study programs in 2013/2014 attested Croatian Studies as the best rated social and humanities higher education institution. This also confirmed the quality of the psychology study program, which was issued a permanent license to carry out undergraduate and graduate studies in 2014. The specificity of the Croatian Studies psychology program in comparison to other psychology studies in the Republic of Croatia was in its practical focus on interdisciplinarity, especially in undergraduate studies, when students were required to enrol in elective courses from other study programs at the institution; psychological practice in graduate studies, when students enrolled in a large number of elective courses on specific and professional skills, which prepared them for the transition to the world of work.

Key words: psychology study program, Croatian Studies, history

Korespondencija: Jasminka Despot Lučanin
jasminka.despot@gmail.com

Primljeno: 14.12.2024.
Prihvaćeno: 29.06.2024.
Online: 20.12.2024.